

Секційний напрямок: Фінанси та податкова політика

Кулісв А. О.

студент, кафедра фінансів

Національний університет харчових технологій,

м. Київ, Україна

І. П. Ситник

к.т.н., доцент кафедри фінансів

Національного університету харчових технологій

м. Київ, Україна

ОЦІНКА РИЗИКІВ ВКЛАДЕННЯ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

За умов становлення нових конкурентних відносин між суб'єктами господарювання та переходу до формування моделі ринкової економіки посилюється вплив ризиків на ефективність діяльності будь-якого підприємства. Це пов'язано з зміною концептуальної ролі держави в управлінні економікою, яка за сучасних умов не бере на себе ризики підприємства, а виступає лише регулятором та контролером відносин між господарюючими суб'єктами. За цих умов підвищується значення врахування ризиків, які стають постійними супутниками підприємницької діяльності і є чинниками поступального розвитку економічної системи в цілому та кожного конкретного підприємства зокрема.

Проблеми оцінки ризиків розглядаються у наукових працях вітчизняних та іноземних вчених. Велику увагу цим питанням надавали І.Т. Балабанов, Т. Бартон, В.В. Вітлінський, В.Н. Вяткин, В.В. Глущенко, П.Г. Грабовий, В.М. Гранатуров, Р.М. Качалов, В.В. Лук'янова, А.А. Мазаракі, Н.І. Машина, Л.А. Савицька, А.О. Старостіна, О.Л. Устенко, А.М. Фомичев, Дж. Хемптон, М.В. Хохлов, В.В. Христіановський, Т.М. Цай, В.В. Черкасов тощо.

Разом з тим, в існуючій науковій та навчальній літературі не достатньо зустрічаються дослідження, пов'язані з комплексним процесом оцінки ризиків

вкладення коштів підприємством на фінансовому ринку, застосування якого, як показує існуюча практика ведення бізнесу, дає найбільш оптимальні результати.

Проблеми ефективної роботи підприємств пов'язані з значними змінами у зовнішньому середовищі підприємства і їх впливом на результати діяльності суб'єктів господарювання. Це підвищує актуальність застосування та постійного удосконалення процесу оцінки фінансових ризиків, який дозволить вчасно реагувати на подібні зміни. Розробка та впровадження ефективної системи оцінки ризиків дає змогу господарюючому суб'єкту стабільно функціонувати на ринку, здобувати конкурентні переваги, незважаючи на значні впливи політичних, економічних та соціальних чинників [1].

Формування в Україні ринкової системи господарювання підвищує зацікавленість науковців і практиків до дослідження економічної сутності ризику. Не існує однозначного тлумачення категорії «ризик», яке б відповідало його сутності з точки зору теорії та практики господарювання. Складність визначення ризиків підприємств як об'єкта теоретичного пізнання передбачає значну кількість підходів до виявлення якісної сутності й функціональних властивостей цієї економічної категорії.

Серед теоретичних розробок, присвячених вивченню ризикам, важливе місце посідає питання про їх гносеологічну специфіку, роль і місце категорії «ризик» серед інших економічних категорій.

Поняття «ризик» має тривалу історію. Слово «ризик» походить від грецького слова «ridsicon» - скеля; в італійській мові «risico» - небезпека; у французькій - «risdoe» - загроза, ризикувати, в латинському «risicare», що означає «зважитися» [3].

Фінансова діяльність підприємства пов'язана з багатьма ризиками. Вплив цих ризиків став особливо відчутним із переходом до ринкової економіки. Серед усіх ризиків діяльності суб'єктів господарювання, фінансові ризики є основними, оскільки ставлять під загрозу подальшу успішну діяльність підприємства. Їхня дія зумовлює зниження фінансових результатів і фінансової стійкості підприємства. Фінансові ризики визначають як ймовірність виникнення фінансових втрат через

неефективну структуру капіталу, що спричиняє до розбалансованості грошових потоків підприємства.

На основі аналізу сучасної економічної літератури з питань ризику, ми можемо стверджувати, що не існує єдиного погляду науковців відносно визначення та сутності фінансового ризику. Проте можемо говорити про три основні напрямки в розумінні поняття фінансового ризику.

1. Ризик як ймовірність: фінансовий ризик трактується як ймовірність втрати підприємством частини своїх фінансових ресурсів, недоотримання доходів або виникнення додаткових втрат або навпаки - можливість отримання певної вигоди в результаті здійснення економічної діяльності.

2. Ризик як процес: ризик розглядається як діяльність, спрямована на подолання невизначеності при прийнятті фінансових рішень, з метою кількісно та якісно оцінити ймовірність несприятливого результату. При цьому невизначеність і конфліктність ситуації поєднується з свідомим вибором людиною можливих альтернатив дій.

3. Ризик як подія: ризик визначається як ситуація, при настанні якої можливі три фінансові результати: негативний, нульовий та позитивний.

У широкому значенні фінансові ризики - це ризики, які характеризуються ймовірністю втрат фінансових ресурсів (грошових коштів) у господарській діяльності. У цьому значенні поняття «фінансовий ризик» тотожне поняттю «комерційний (підприємницький) ризик», яке містить цілий комплекс різних ризиків: майнових, виробничих, торговельних тощо.

У вузькому значенні фінансові ризики - це частина комерційних ризиків, пов'язана з ймовірністю фінансових втрат внаслідок операцій у фінансово-кредитній і біржовій сферах. Ми не погоджуємося з ототожненням фінансового і підприємницького ризиків, адже свою сутність фінансовий ризик розкриває саме в фінансових показниках економічної діяльності, але не в майнових чи виробничих [2].

На основі проведеного аналізу, на нашу думку, під ризиком доцільно розуміти об'єктивно-суб'єктивну категорію, яка відображає особливості

сприйняття суб'єктами економічних відносин ймовірності настання певної ситуації, яка може виникнути в будь-який час і в будь-якій діяльності в процесі здійснення дій або прийняття рішень та яка може призвести до непередбачених негативних наслідків (втрат прибутку, недоотримання доходів), позитивних наслідків (вигод) або ж до нульового результату.

Практика господарювання суб'єктів підприємницької діяльності вимагає обґрунтованого прийняття рішень, пов'язаних з ризиком. Тому, встановлення виду ризиків з якими доведеться мати справу, ступінь потенційної небезпеки для підприємства від настання ризикової події, а також оцінка ризиків вкладення ним коштів на фінансовому ринку набуває актуальності в умовах сьогодення.

Література:

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс / И.А. Бланк. - 2-е изд., перераб. и доп. - К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. - 656 с.
2. Диба М.І. Основні джерела фінансових ризиків / М.І. Диба // Фінанси України. - 2009. - №5. - С. 101-111.
3. Кузьмін О.Є. Управління ризиками в інноваційній діяльності: [навч.-метод. посібник]/ О.Є. Кузьмін, Н.Ю. Подольчак, Н.І. Подольчак. - Львів: Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2009. - 176 с.